

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Кафедра Архітектури

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ
до виконання проекту**

**«КОНЦЕПЦІЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАБЕРЕЖНОЇ З ІНТЕГРОВАНИМ В ЇЇ
СТРУКТУРУ КАФЕ»**

з дисципліни «Архітектурне проектування» (4 семестр)
для студентів 2 курсу освітньо-професійної програми «Архітектурно-ландшафтне
середовище» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»
денної форми навчання

Електронне видання

Затверджено
на засіданні кафедри Архітектури
Протокол № 3 від 21.10.2022 р.

Харків 2022

Методичні вказівки та завдання до виконання проекту «Концепція реабілітації набережної з інтегрованим в її структуру кафе» з дисципліни «Архітектурне проектування» для студентів 2 курсу освітньо-професійної програми «Архітектурно-ландшафтне середовище» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання // Укладачі: А.О. Єсіпов, Н.П. Хороян – Харків: ХДАДМ, 2022. – 26 с. [Електронне видання]

Укладачі:

викладач кафедри Архітектури
канд. арх., зав. кафедрою Архітектури

А. ЄСІПОВ
Н. ХОРОЯН

Рецензент:

к.т.н., доц. каф. ОАП ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

Н. ІВАНОВА

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри Архітектури ХДАДМ
Протокол № 3 від 21 жовтня 2022 р.

Затверджено Методрадою ХДАДМ
Протокол №20-09 від 20.11.2022

© Єсіпов А.О., Хороян Н.П., 2022.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗМІСТ КУРСУ	5
ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ КУРСУ	6
ПОРЯДОК РОБОТИ НАД ПРОЕКТОМ.....	10
ДОДАТОК А.....	12
ДОДАТОК Б	13
ДОДАТОК В	22
ДОДАТОК Г.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26

ВСТУП

Сьогодні ми зіткаємося з великої теми, яка набирає сьогодні все більшої популярності в світі.

Пов'язана вона з усвідомленням людством свого згубного впливу на екосистеми в місцях поселень і промислових виробництв, а заодно і вразливості людини (як частини природних творінь) в умовах недружньої / агресивного середовища.

Однією з причин тяжкого стану річок Харківського регіону є високий ступінь їх **зарегульованості**.

Річки не живуть своїм природним життям, не очищаються під час паводків, тому що їх течію перепиняють дамби і греблі, а береги представляють собою кам'яні або бетонні стіни, що також руйнують природну гідрологічну картину.

Наші відносини з землею і водними шляхами в процесі розвитку міста ставали все більш розірваними. Ми стали сприймати ці дорогоцінні елементи даної нам природи як протилежності людині – землю як щось брудне, що потрібно закрити покриттям, а воду, як те, що слід уникати, відштовхувати і обмежувати.

Так ми дійшли до того, що водні ресурси на території, яку покриває урбаністичне середовище, вже не можуть природним чином захищати себе, поглинати, фільтрувати і очищати воду, а також підтримувати повний екологічний біокомплекс, характерний для наших річок.

Всі ці якості були втрачені, коли наші поселення стали щільно урбанізованими – це призвело до забруднення ґрунту, забруднення водних шляхів і руйнування природного балансу.

Серед іншого, це стало вкрай негативно впливати на здоров'я та тривалість життя сучасних людей.

Назріла зміна ставлення до цієї проблеми, нове бачення проблеми «річки в місті», яке не тільки поліпшить якість води, але і створить самопідтримуючу екосистему в прибережному середовищі.

Зараз у всьому світі почався т. зв. «зворотний процес» – у багатьох містах прибирають дамби, що, природно, знижує рівень води, але натомість річка повертається до свого природного току, відроджується життя навколо неї.

Що ж потрібно зробити для того, щоб річки в місті стали повноводними?

Для того, щоб річка / струмок повернувся до життя і продовжував жити, необхідно висаджувати дерева в долинах річок і струмків, бо тільки вони можуть стати основою для зеленого каркасу міста, повернути річкам їх водне наповнення, а місту - дати шанс на відновлення (хоча б часткове) екологічно нормального середовища.

ЗМІСТ КУРСУ

З самого початку ми будемо розглядати тему проектування, не як два окремі проекти, а як єдину проектну задачу, тобто змінимо сформований порядок проектування «від загального до конкретного» і вже на етапі ескізу-ідеї будемо розглядати комплекс проектних завдань, що стоять в цьому семестрі перед студентом.

Якщо раніше ми проектували генплан (зону рекреації), а потім об'єкт в цьому генплані (кафе), то зараз ми спробуємо розібратися з технологічними вимогами до кафе вже на етапі породження ескізу-ідеї, щоб потім вийти на більш точне розуміння генплану вельми відповідальної ділянки міського публічного простору - набережної річки в історичному центрі найбільшого (це - термін!) міста Харкова.

ПІДСУМКОМ ЦЬОГО СЕМЕСТРУ СТАНУТЬ ДВІ РОБОТИ, що демонструють конкретну проектну задумку:

макет фрагмента набережної (з об'ємом кафе), обраного на першому етапі (спільно з керівником) в якості майданчика проектування.

проект кафе - графічна частина, присвячена об'єкту вивченої типології.

ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета проектної справи – навчитися оцінювати специфіку проблеми, яка стоїть перед проєктувальником, вибудовувати концепцію її рішення та обирати адекватні поставленим завданням засоби для реалізації ідеї, придбати здатність знаходити варіанти вдосконалення способу життя в рамках конкретики фрагмента міської ситуації, побачити архітектурне проєктування як акт творчого перетворення незадовольняючої в даний момент часу середовищної дійсності.

Засоби формування середовищної атмосфери – об'ємно-просторова композиція, що забезпечує необхідні функціональні процеси на ділянці, в т.ч. розподіл людських потоків, привернення уваги людей, вибудовування емоційного сприйняття оточуючих людини форм і явищ (розмір, конфігурація, колір, динамічність просторів і об'єктів, мікроклімат, освітлення, фактури і текстури мощення і т.ін.); зелені насадження тощо.

Очікуваний результат – синтез окремих доданків у цілісну предметно-просторову систему, що володіє гармонійними і оригінальними художньо-емоційними характеристиками і ув'язану в існуючий міський контекст.

Проектом повинно бути передбачено:

- 1) розвинена пішохідна зона (або площадка) в певному фрагменті міського середовища, функціонально пов'язана з прилеглими пішохідними транзитами та автомобільними проїздом і паркуванням для подальшого розміщення кафе на 50/150 місць;
- 2) в контексті локальної ситуації можливо передбачення невеликої функціональної споруди (вхідний павільйон, тіньовий навіс тощо);
- 3) обладнані майданчики для пасивного відпочинку відвідувачів зони відпочинку і транзитних перехожих, з урахуванням точок, що розкривають вдалі види на оточення;
- 4) ліквідація існуючих на проєктному майданчику зелених насаджень можлива тільки у разі їх заміни на адекватні задуму аналоги, що виконуватимуть санітарну функцію, захищаючи мешканців міста від забруднень міської атмосфери;
- 5) на проєктованій території необхідно забезпечити пересування і повсюдний доступ інвалідів-колясочників.

Стадійність:

Змістовий модуль 1. Об'ємна ескіз-ідея (чорновий макет, М 1: 500 або ін.) та масштабні схеми організації простору проектованої майданчики, формат А3. (6 – 10 балів).

Змістовий модуль 2. Креслення для чистового макета, проект вертикального планування (план ділянки, перетини), М 1: 200, формат А1. (12– 20 балів)

Змістовий модуль 3. Макет (чистовий) з картону (або іншого відповідного матеріалу) з показом обсягу розробленої території, прилеглих автопроїздів, деталей рельєфу та елементів проектного рішення, елементів озеленення, масштаб – за погодженням з керівником (1: 100, 1: 200, ін.) (12 – 20 балів).

Склад обов'язкових до проектування споруд:

- алея шириною 3,0 м і пішохідні доріжки шириною 1,0 м. Загальна площа алей обирається залежно від обраної концепції проектування;
- ліфт для користування колясочними інвалідами з супроводжуючими (глибина кабіни 1,5 м., ширина 1,2 м);
- санітарні вузли на 4 унітази, 4 умивальники (загальна площа – 180 м²), санітарний вузол для інвалідів;
- універсальний майданчик (використовується для публічних акцій різноманітної специфіки, наприклад, розподілу бездомних тварин, відкритого театру на 50 місць тощо) (загальна площа – 200-300 м²);
- видові майданчики та майданчики для відпочинку, обладнані при необхідності тіньовими навісами (не менш 20 м² кожний).

Додатки:

- ситуаційна схема з визначенням майданчику проектування;
- фрагмент зйомки міста з територією проектування в М 1:500;
- «корисні зображення»

ПОРЯДОК РОБОТИ НАД ПРОЄКТОМ

Видача завдання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОБРАЗ - ФУНКЦІЯ - ГЕНПЛАН (концепція реабілітації набережної з інтегрованим в її структуру кафе)

Спосіб життя міста і образ кафе в конкретній локації міського середовища

- 1) обстеження та аналіз ситуації в схемах (фотофіксація, видові точки, проблеми та переваги майданчики проектування, існуючі пішохідно-транспортні зв'язки, визначення місця розташування кафе і т.п.);
- 2) створення альбому прототипів по темі проектування, в т.ч. наближених по художньому задуму, по розташуванню на ділянці проектування і т.д. ;
- 3) створення принципової планувальної схеми обраної ситуації (з урахуванням генеральної ідеї, функціонального зонування, принципу розташування кафе на ділянці проектування і т.д.).

Очікувані результати роботи по Модулю 1 - **ескіз-ідея в олівці, в т.ч. :**

- Схеми аналізу ситуації (з розділом висновків);
- Альбом прототипів (з аналізом);
- Власні проектні ескізи (варіанти).

Важливо, що в структуру першого модуля внесені 3 семінари (див. Календарний план виконання завдань):

- Семінар-перегляд за методами аналізу ситуації;
- Семінар з макетування;
- Семінар з вертикального планування і функціонального влаштування будівлі кафе.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПІДГОТОВКА ДО ВИГОТОВЛЕННЯ МАКЕТУ

Робота над ескізом макету набережної з інтегрованою в загальне рішення будівлею кафе.

Уточнення і опрацювання проектної ідеї.

Індивідуальні консультації.

Підготовка до виконання макета: ескізування, вибір макетних засобів і матеріалів макетування.

Затвердження ескізів до макету.

ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕГЛЯД-КОНСУЛЬТАЦІЯ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ВИГОТОВЛЕННЯ МАКЕТА

Виконання макета фрагмента набережної з розташованою в його структурі будівлею кафе (з літніми майданчиками, необхідними проїздами, паркуванням, господарською зоною).

ЗАГАЛЬНИЙ ФІНАЛЬНИЙ ПЕРЕГЛЯД МАКЕТІВ.

ЗДАЧА РОБІТ (МАКЕТІВ).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ЕСКІЗ КАФЕ

Робота над ескізом кафе: уточнення об'ємно-просторового і планувального рішення. Індивідуальні консультації.

Розробка проектної ідеї.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. КРЕСЛЕННЯ ПРОЄКТУ КАФЕ НА НАБЕРЕЖНІЙ

Виконання креслень проєкцій за матеріалами ескізу кафе. Індивідуальні консультації.

Ескіз компонування на аркуші.

ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕГЛЯД-КОНСУЛЬТАЦІЯ.

Доопрацювання графічних матеріалів.

Виконання демонстраційного матеріалу проєкту.

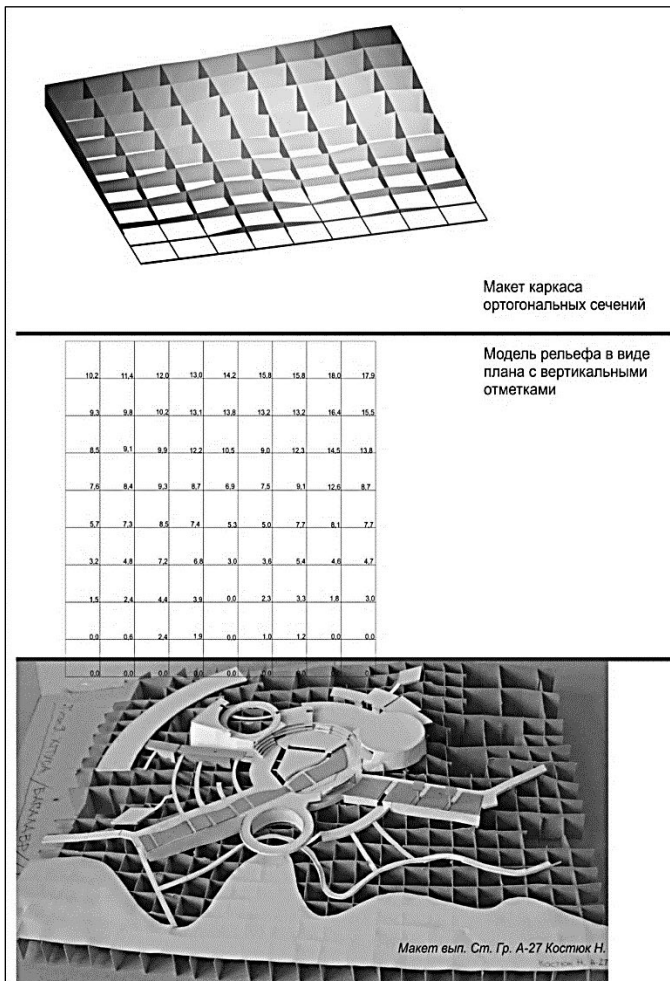
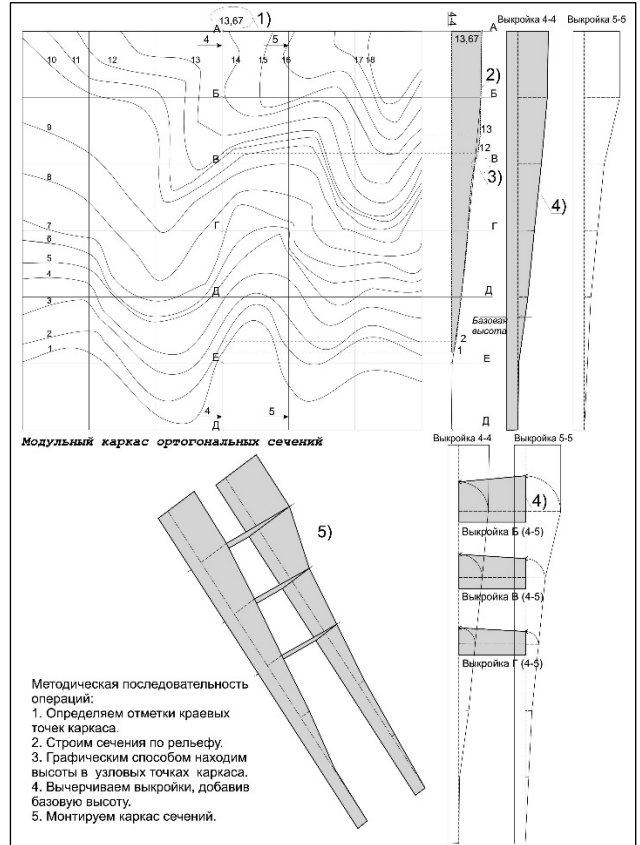
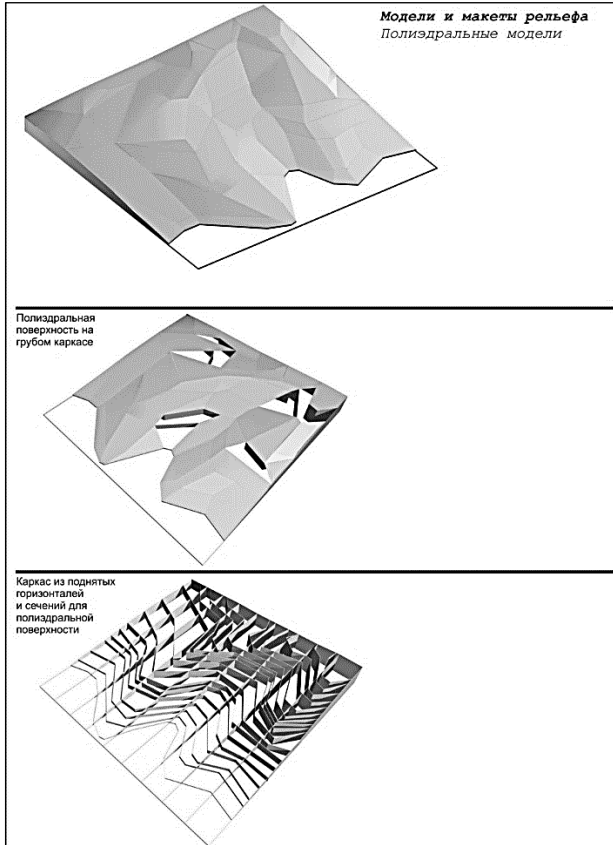
Індивідуальні консультації.

ЗДАЧА І ЗАХИСТ ПРОЄКТУ (графіка).

ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТІВ

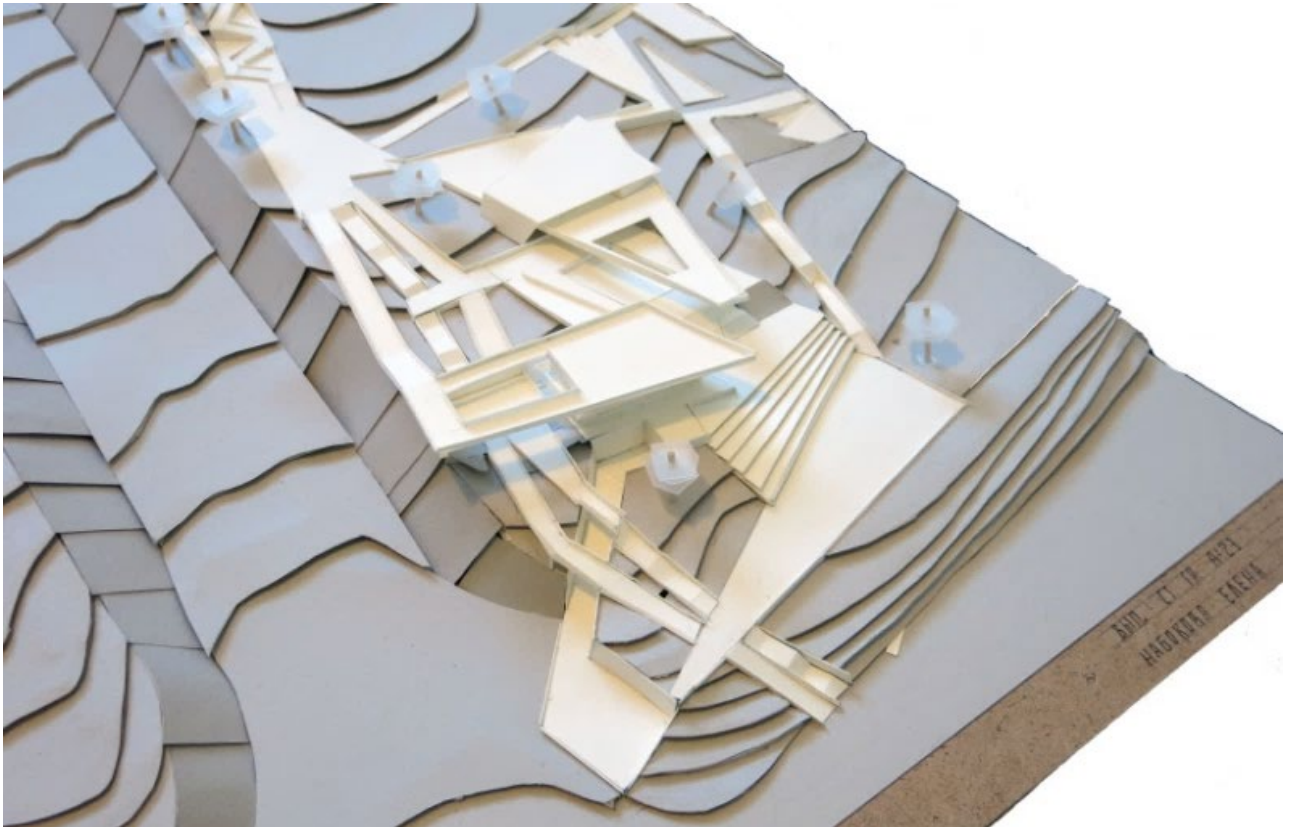
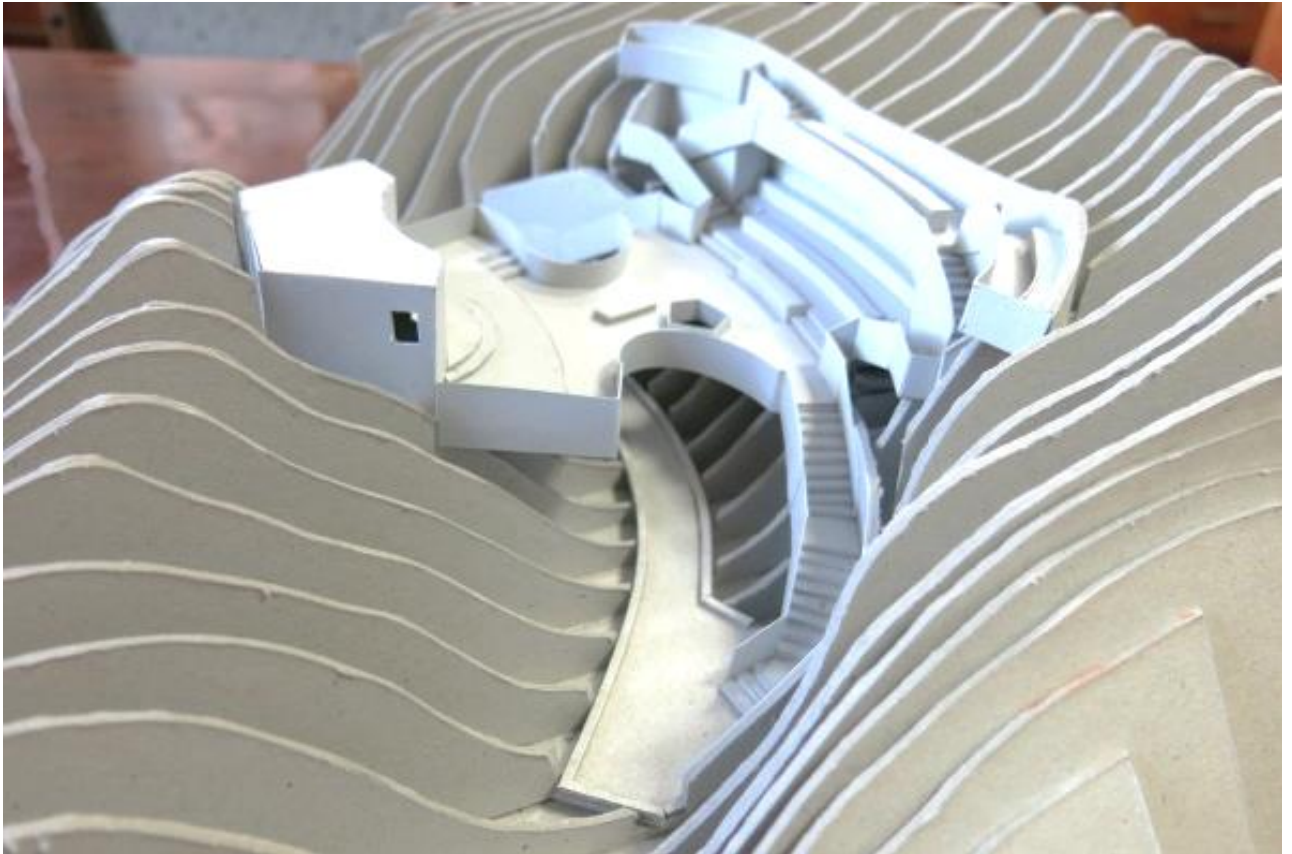
ДОДАТОК А

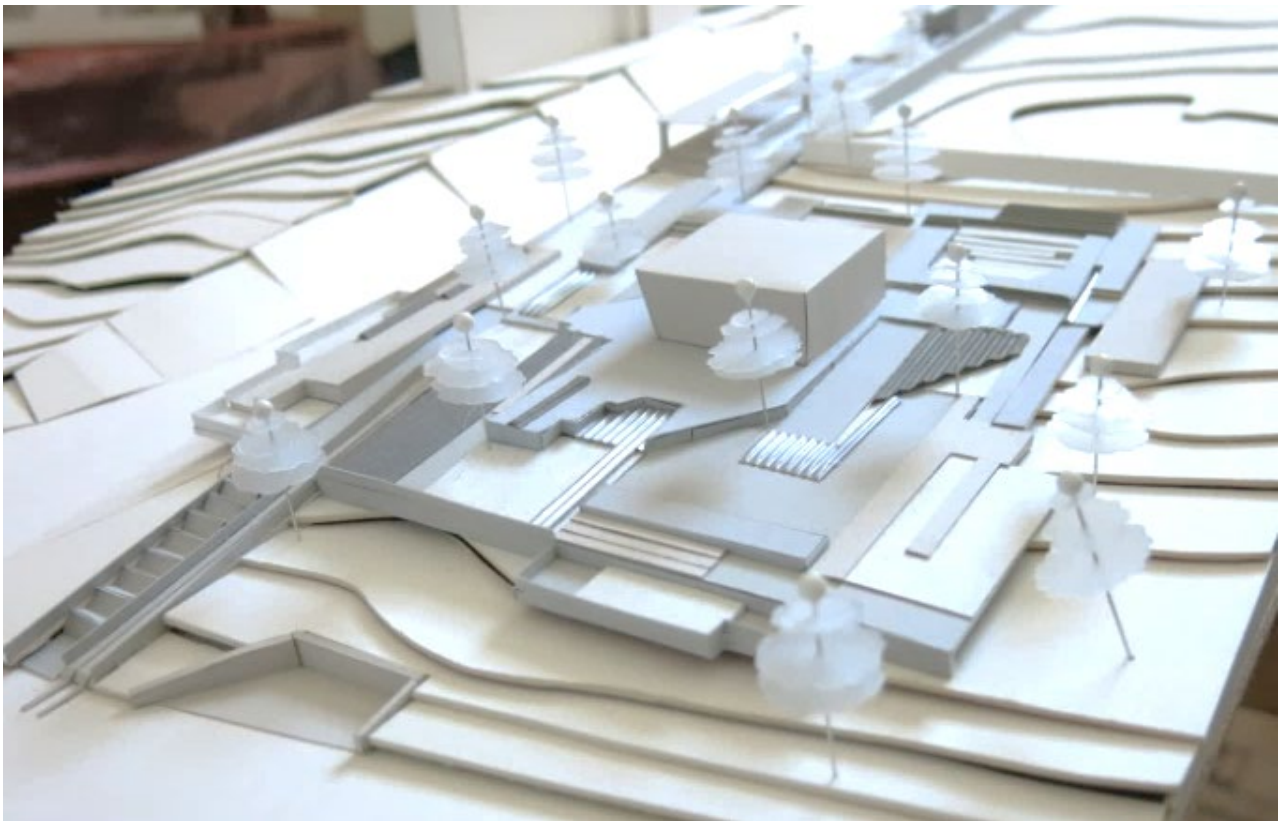
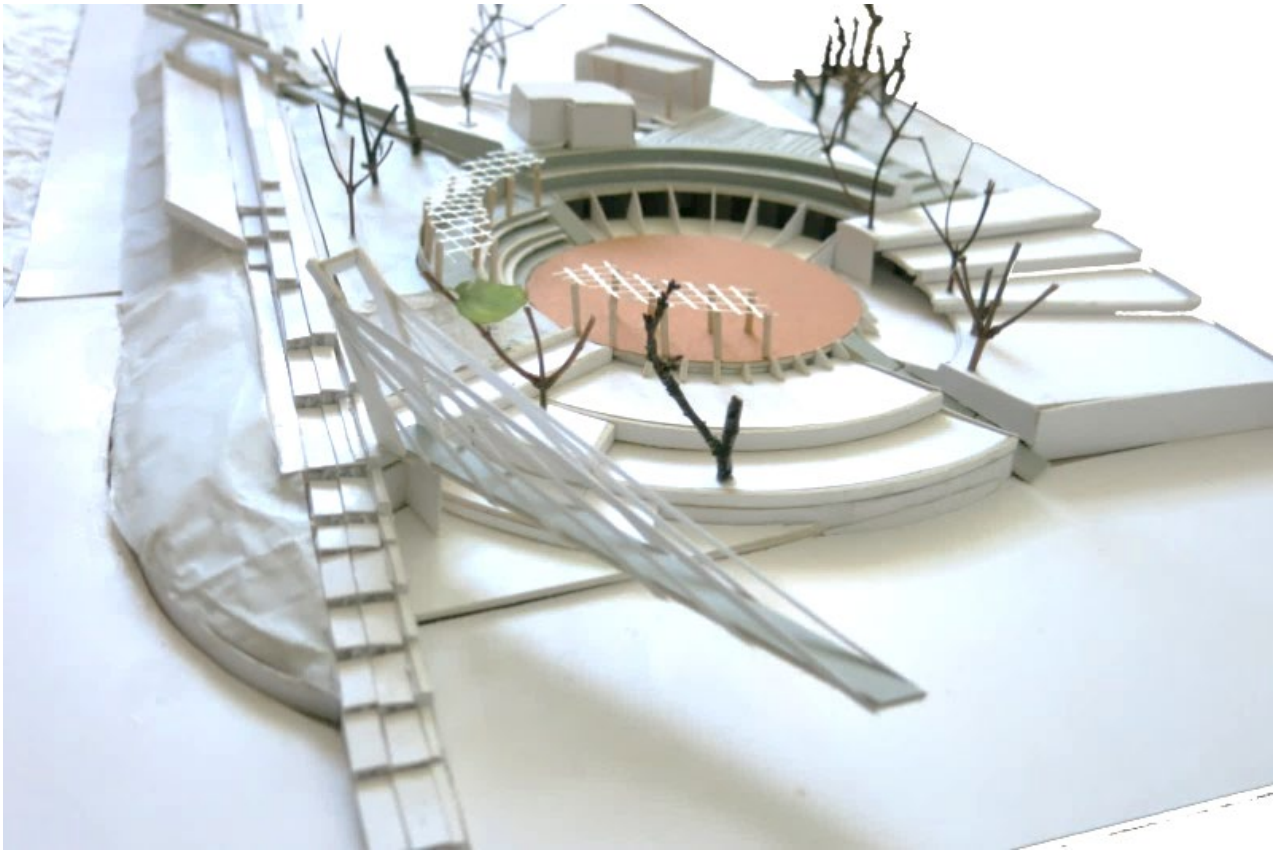
Моделі і макети рельєфу. Технології макетування

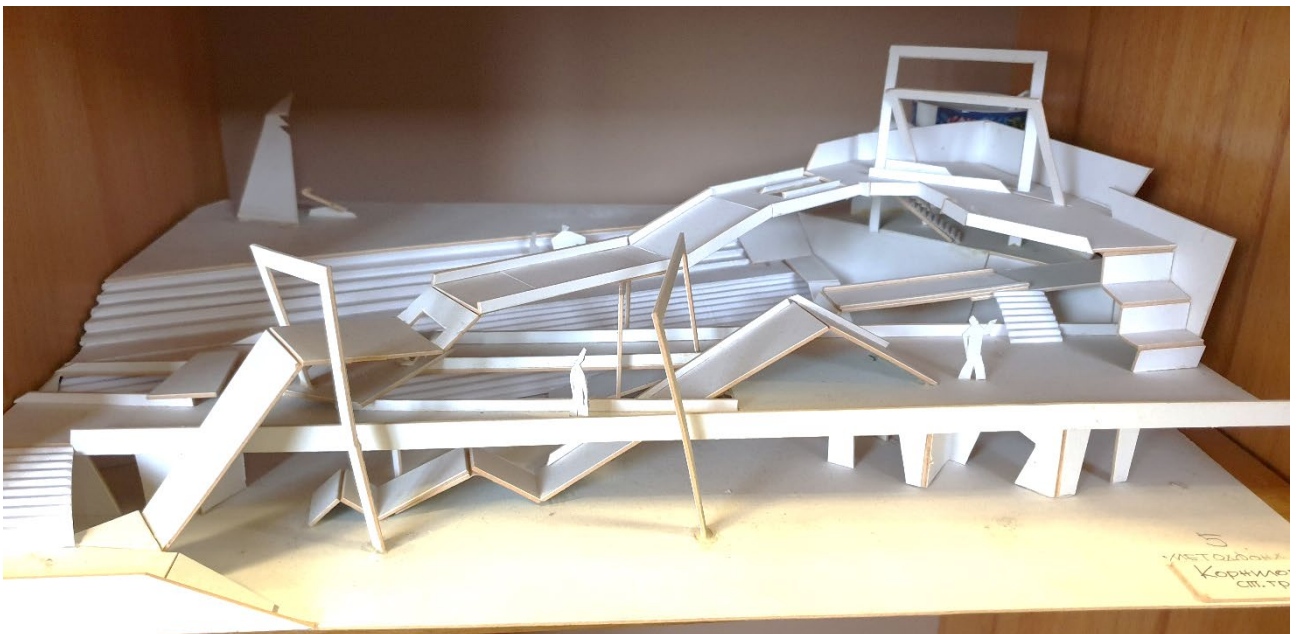
ДОДАТОК Б

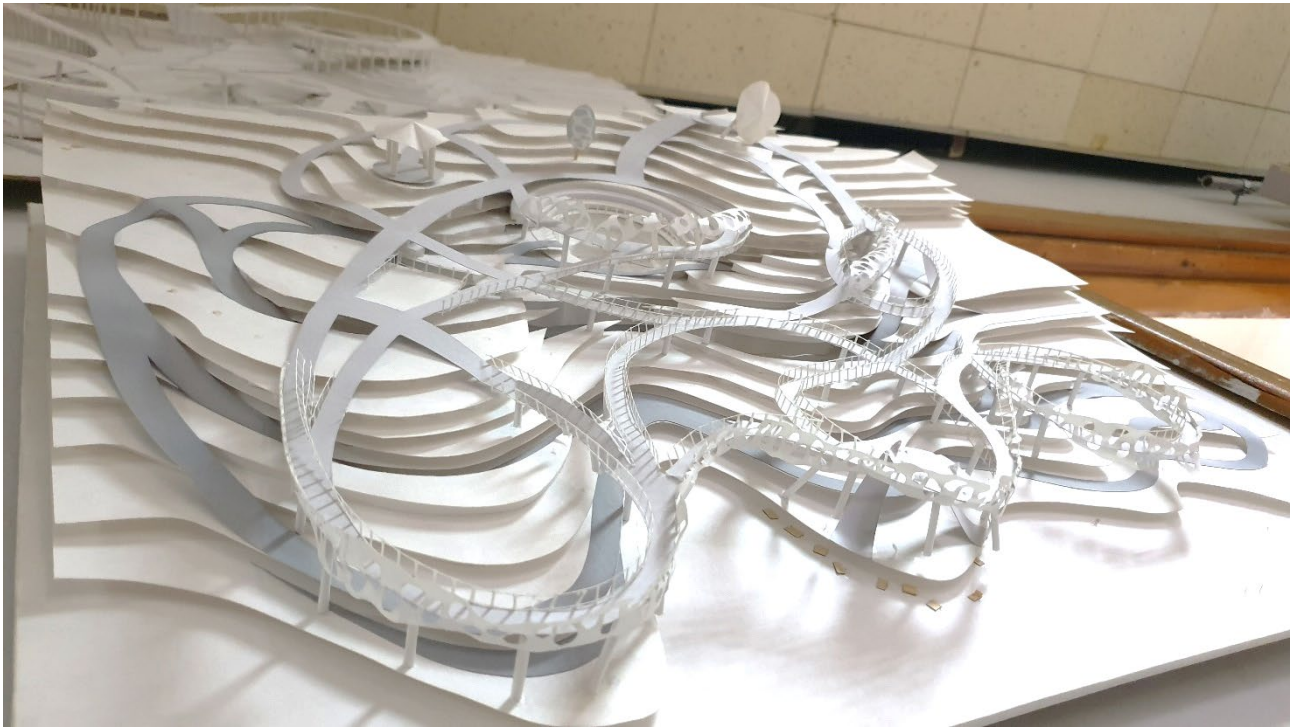
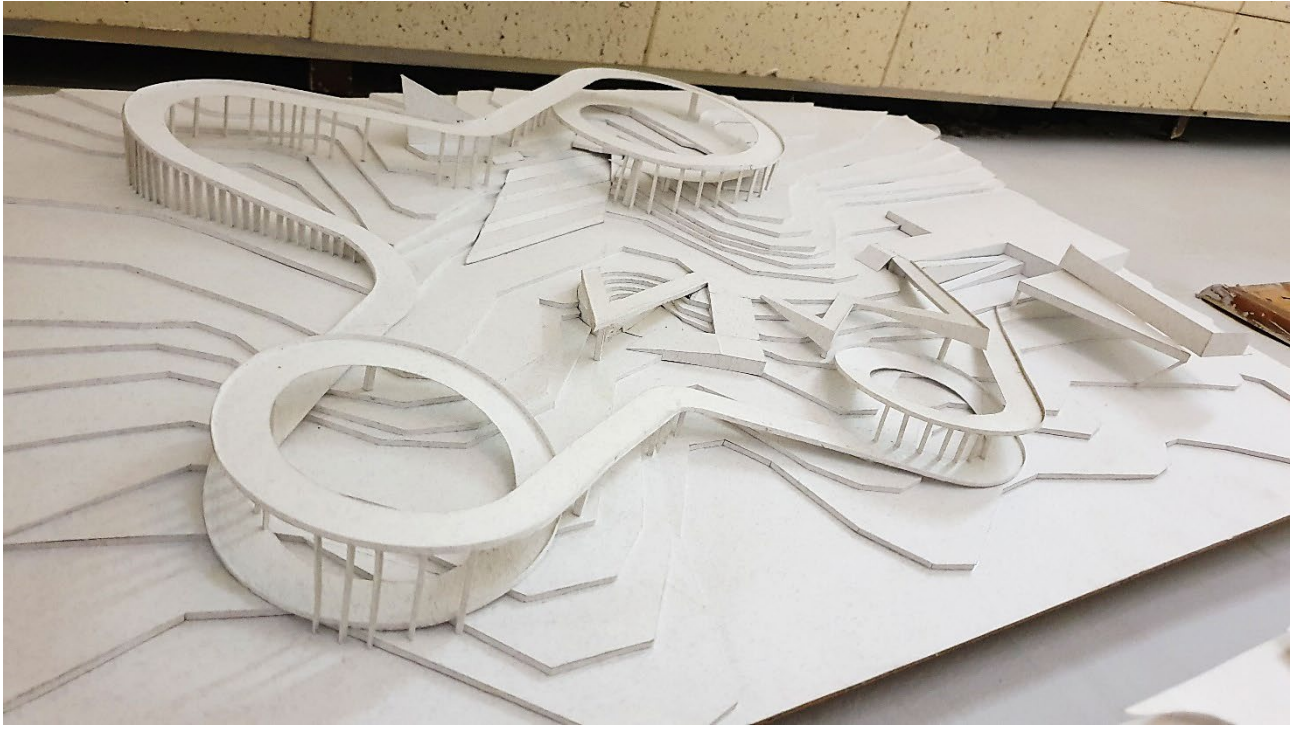
Приклади виконання макетів

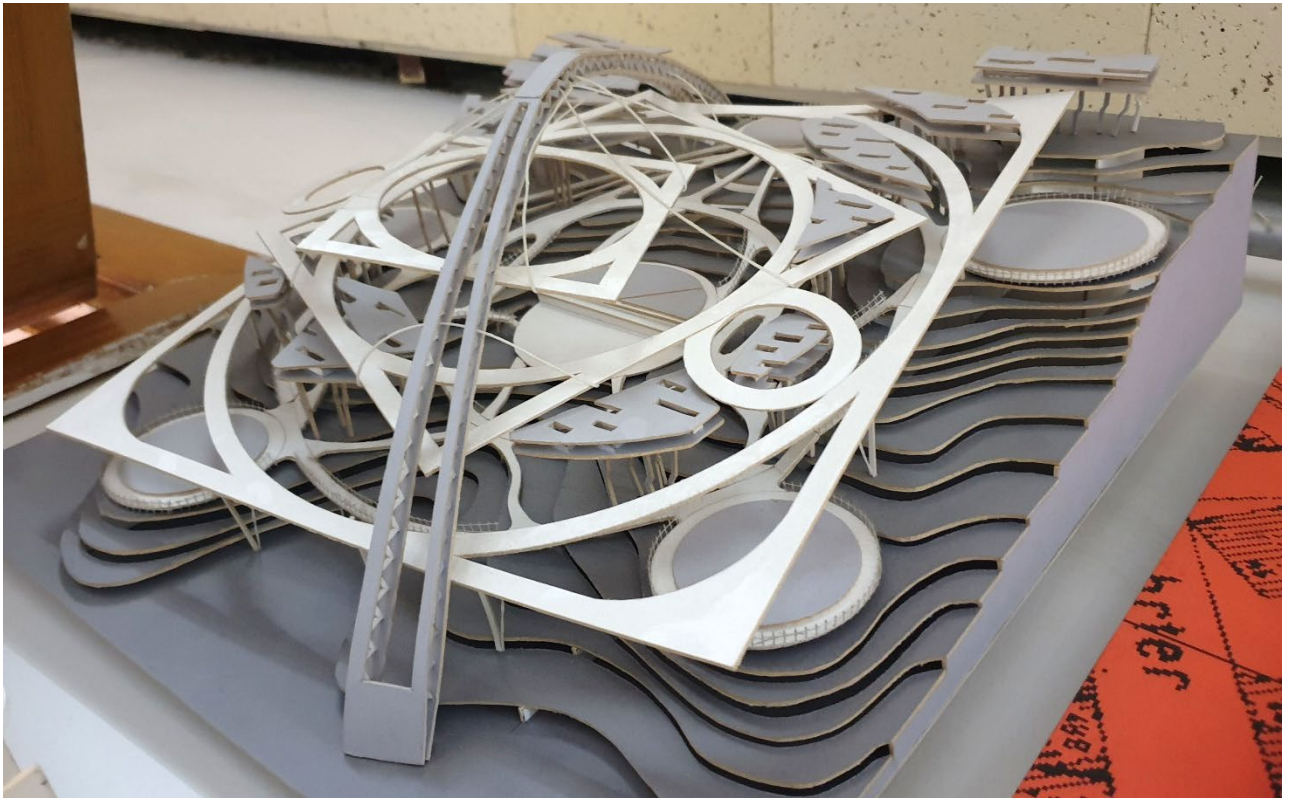

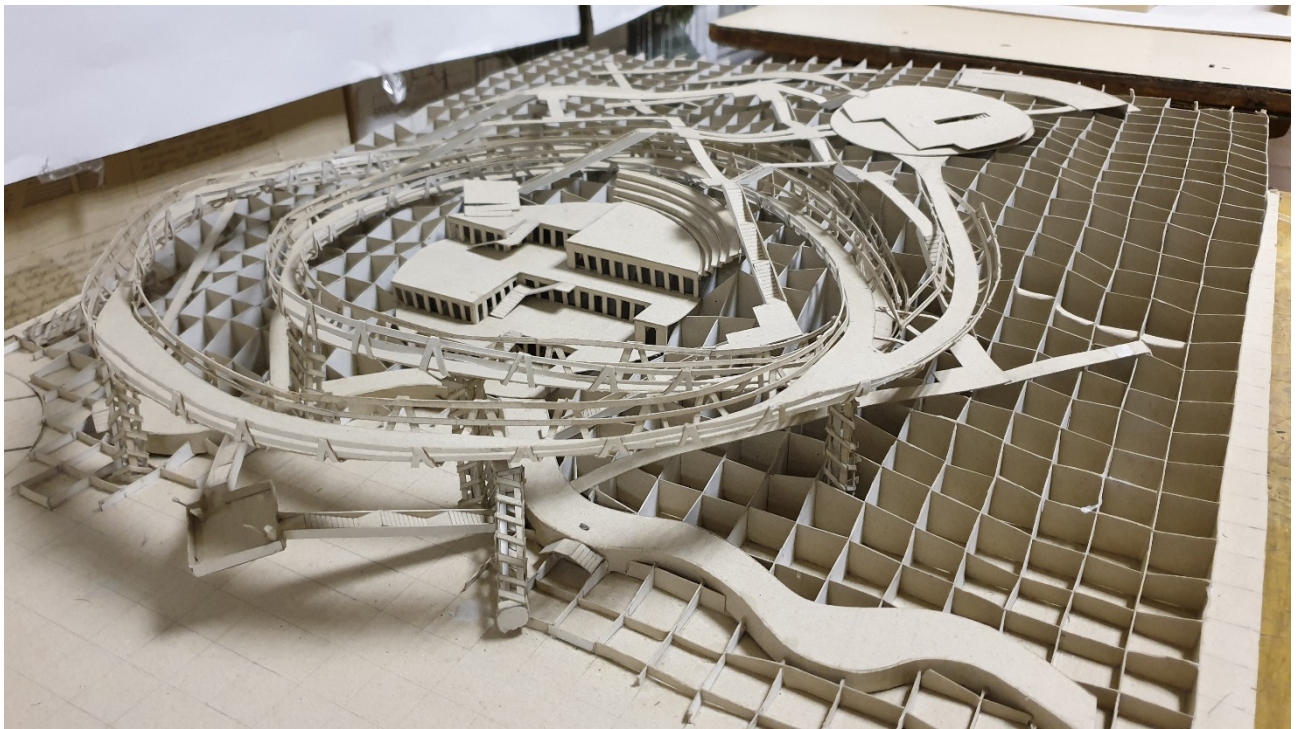
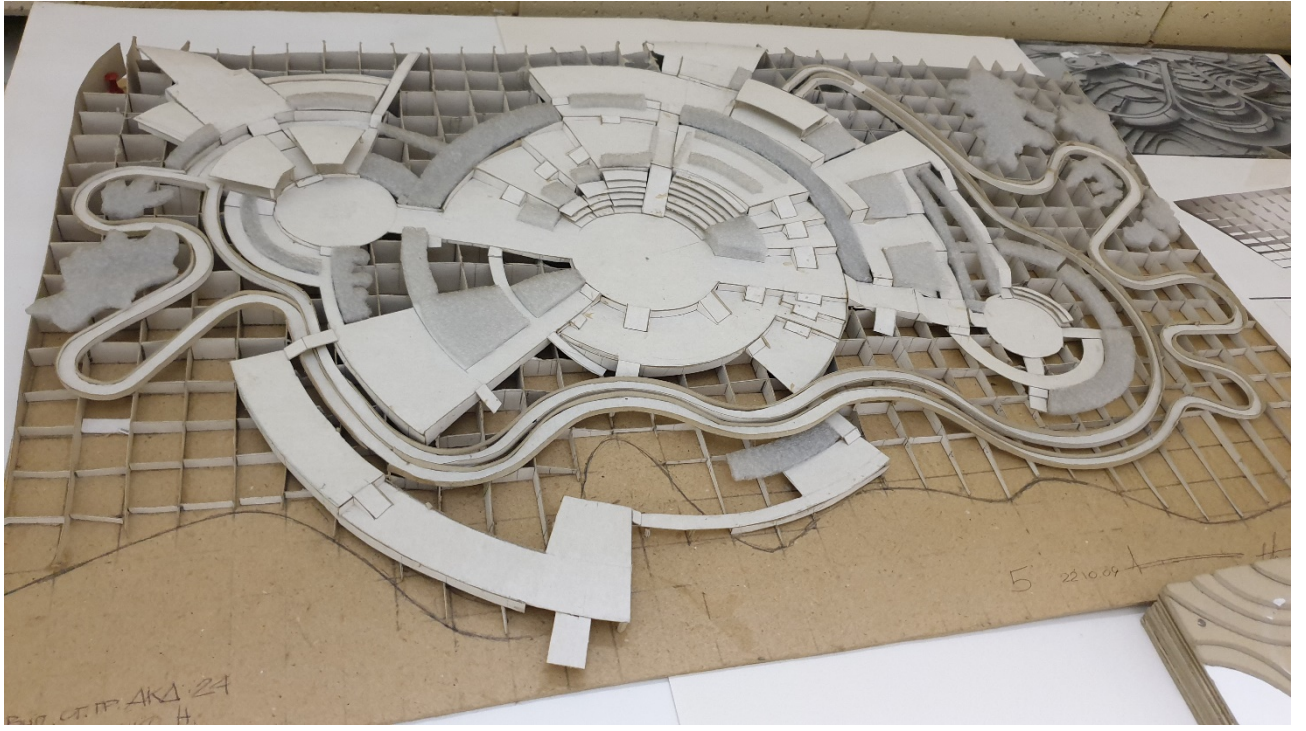

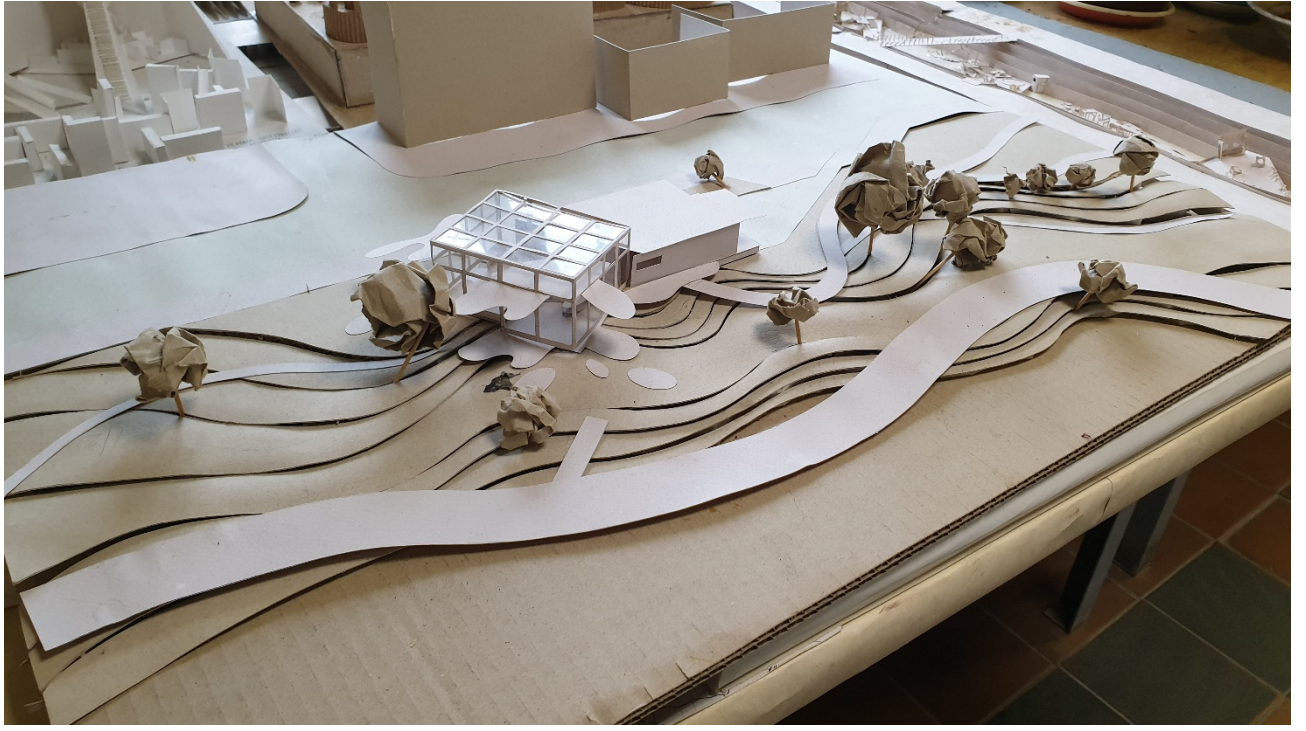

ДОДАТОК В

Приклади референсів, прототипів реабілітації набережних

Рис. Приклад доступності води та проектних рішень для самоочищення води

Рис. Малі архітектурні форми, та елементи освітлення ділянки

Рис. Рішення рекреаційної зони набережної. Канада.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативна:

1. ДБН Б.2.2-5-2011 Благоустрій територій
2. ДБН Б.2.2-12-2019 Планування та забудова територій
3. ДБН В.2.2-40-2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення

Основна:

1. Дмитрук К. О. Реновація Харківської набережної біля пам'ятки архітектури Харкова–борошномельної фабрики в межах вулиці Файєрбаха та провулка Файєрбаха.
2. Боборикін О. С. Сучасні тенденції розвитку прирічкових набережних (зарубіжний досвід) //Містобудування та територіальне планування. – 2014. – №. 54. – С. 50-58.
3. Боборикін О. С. Тенденції розвитку набережних (на прикладі м. Києва). – 2013.
4. Прилипко Т. В., Романов С. С. Тенденції і проблематика реконструкції набережних зон : дис. – ВНТУ, 2017.

Допоміжна:

1. Ingaramo R., Voghera A. Topics and Methods for Urban and Landscape Design. – Springer International Publishing, 2016.
2. Adler G., Guerci M. (ed.). Riverine: architecture and rivers. – Routledge, 2018.
3. Prominski M. et al. River. Space. Design: Planning Strategies, Methods and Projects for Urban Rivers Third and Enlarged Edition. – De Gruyter, 2023.

Інформаційні ресурси:

1. <https://www.pinterest.com/>
2. <http://www.archdaily.com/>
3. <https://architizer.com/>
4. <http://www.contemporist.com/>